

ИСТОРИЯ НА ТЕРОРИЗМА - 2 ЧАСТ

Наталия Христова

1. От 1968 година до радикалния ислямизъм

Развитието на съвременния тероризъм е свързано с четири важни дати:

1. **1968 година** се характеризира с два модела съвременен тероризъм – латиноамерикански и палестински;

Първият въвежда стратегията, наречена градска партизанска война, а вторият поставя началото на т. нар. рекламен тероризъм, преди да завърши с обикновено насилие. И двата модела приемат действията с терористичен характер пред партизанската война, която не са в състояние да водят.

2. **1979 година** е повратна година, от една страна с *иранската революция*, която отбелязва яркия успех на радикалния ислямизъм в шиитската си версия, с пряко влияние /Хизбула в Ливан/ и непряко /приемането на самоубийствения атентат, улеснено от една традиция, в която мъченичеството е високо оценявано/. Радикалните ислямисти-сунити се вдъхновяват от него /Хамас, Ал Кайда и пр./

От друга страна – със *съветската намеса в Афганистан*, която изглежда на американците като идеална възможност да накарат Съветите да понесат провал, подобен на този, който самите те претърпяха във Виетнам. Между всички движения, участващи в афганистанската съпротива, САЩ избират да помогнат на най-радикалния от ислямистите, Гулбудин Хекматиар, който ръководи Хезб Ислами /радикална ислямистска фундаменталистка групировка/.

През тези години в картата на международния тероризъм, ако се придържаме само към основното, трябва да наблегнем върху значимостта на Ливан за самоубийствените атентати през 1983 година в Бейрут и по-точно двата атентата, които убиват 241 американски моряци и 53 френски парашутисти. Тези атентати на Хизбула определят оттеглянето на западните войски и представляват голям успех за международния тероризъм между 1968-2000г. Този път психологическият шок е изместен, ако не и надминат, от *резултатите* от тези атентати: оттеглянето на врага.

Във Франция годините 1986 и 1995г. се белязани от две кървави терористични кампании, първата, водена от иранците, а втората – от Исямската въоръжена групировка /Алжир/.

3. **Третата важна дата** от днешна гледна точка е някъде **между 1991г. и 1993г.** Тя отговаря на промяната, която беше извършена в Афганистан. От инструмент, използван от САЩ, за да отслаби Съветския съюз, *радикалният ислямизъм*, следвайки своята собствена динамика и цели, се превърна отчасти в резултат от войната срещу Ирак през 1991г., в *самостоятелно военнополитическо движение с множество разклонения*.

Този момент е белязан от джихад, предприет под щастлива звезда, в Алжир, след това от войните в Босна /1993-1995/, Чечения и Кашмир. През 1993г. се извършва първият атентат с кола – бомба пред Световния търговски център, който не произведе желаните резултати, но показа, че САЩ вече са мишена на войнстващия ислямизъм. САЩ подценяват значимостта на атентата в Хобар, Саудитска Арабия, в който загиват 19 американски войници. На следващата година, отново в Саудитска Арабия, е атентатът в Дахран, а това е и годината, в която Осам Бен Ладен предупреждава САЩ да се изтеглят от свещената земя на Саудитска Арабия. Междувременно талибаните /1994-1996г./, обучени и подкрепяни от Пакистан с одобрението на САЩ, стават господари в Афганистан. Постепенно в Афганистан сред тях и сред египтяните Ахмед ал Зауахири и Мохамед Атеф нараства влиянието на ядрото на Осам Бен Ладен. През 1998г. той обявява война срещу “кръстоносците и евреите“. Това е и годината на атентатите срещу американските посолства в Източна Африка, последвани две години по-късно, от морския атентат срещу USS Cole близо до бреговете на Аден.

4. **Четвъртата дата** очевидно е **11 септември 2001 година**, която маркира последния стадий на класическия тероризъм. Тази дата определя на свой ред най-мащабната, водена някога, антитерористична операция: войната в Афганистан, призвана да ликвидира това опасно убежище.

След тази дата инициативата поема администрацията на Буш, силно повлияна от цивилните и Пентагона. Струва й се подходящо да довърши една “недовършена война“ – тази в Ирак. Тя е предприета превантивно, а не от необходимост, за борба с евентуалния тероризъм със средствата за масово поразяване, чието съществуване е хипотетично, въпреки британското потвърждение, предназначено да подкрепи големия съюзник. След завземането на Багдад, настъпва по-сложен период в сравнение с първоначалните военни операции. Голяма част от отговорността пада върху една администрация – и най-вече върху Пентагона, - върху която тежи решението за окупацията. Липсата на подготовка е очевидна. Възстановяването на основната инфраструктура е занемарено, мародерството и престъпността не се възпрепятстват, нито се поставят под контрол. Още от началото битката за комуникациите е загубена. Шест седмици след падането на Багдад американците нямат радио или телевизионен контакт с населението на арабски език. Жертвите на партизанската война, водена от опозиционерите на чуждата окупация, са значителни. **С други думи, борбата с тероризма чрез намесата в Ирак предизвиква повече тероризъм, отколкото преди войната.** Обратното на това борбата за неразпространение на оръжия за масово унищожение донесе плодове. /Либия и Иран/

Бъдещето ще покаже дали сунитството ще успее да повтори онова, което успя да направи в Иран през 1979г., при съчетаване на изтощаване на властта, недоволство на различни класи и прослойки, обединени за случая от някоя харизматична личност и един организиран религиозен апарат без аналог извън мюсюлманското шиитство. В коя страна може да се случи подобен революционен процес, опиращ се на апарат, подкрепен от голяма част от населението, или произлизащ от една функция на държавния апарат?

В съвременния свят понятието тероризъм обозначава значителен брой твърде различни движения и групи, което поставя необходимостта от представянето на някакви приблизителна типология. Извън държавния тероризъм трябва да различаваме:

а/ *терористични групи*, основаващи се на лява или дясна идеология. Тук трябва да припомним, че тероризмът е техника и сам по себе си не носи никакъв политически заряд

Между тези групи с революционна мисия, най-вече в ляво, но и в дясно, можем да наредим следните организации или групи:

- Фракция Червена армия, позната повече под името Бадер-Майнхоф по името на нейните водачи;
- Далеч по-неизвестната анархистка група “Движение втори юни“, чието име е паметно за датата, на която един студент е убит от полицията по време на манифестация, враждебна към присъствието на иранския шах в Германия;
- Италианките Червени бригади и различни фашизирани организации от италианската крайна десница;
- Директно действие и Бойни комунистически ядра – във Франция и Белгия;
- Японската червена армия – в Япония;

б/ *национални движения*, без значение дали са сепаратистки или движения за независимост;

- Фронт за освобождение на Квебек – краткотраен, но станал известен с отвлечането и убийството на един министър;
- Ирландците от ИРА – с най-широка база в този списък;
- Баските от ЕТА – военно крило;
- Корсиканските движения и групи, които претендират че се намират в колониално положение и използват мекушавостта на френската държава, за да разиграват освободително движение;

Сепаратистките движения и тези за независимост, които използват тероризъм, ще бъдат квалифицирани от американската администрация като терористични, макар голяма част от тях да са основно бунтовнически движения. Такива са например Колумбийски въоръжени революционни сили и не толкова силната Армия за национално освобождение /в Латинска Америка/; В Близкия и Средния Изток такъв е случаят с Иранската демократична кюрдистанска партия. От 1979г. до 1984г., когато това движение беше принудено да се оттегли от Ирак, то не е извършвало терористични актове. Турската работническа партия /ПКК/, действала на територията на Турция от 1994г. до арестуването на нейния водач Окалан през 1998г. е бунтовническо движение. Между другото ПКК доста ефикасно използва тероризма като средство за действие. От

своя страна обаче турската армия използва ескадрони на смъртта, за да ликвидира всяка опозиция, в това число и ненасилствена.

Палестинците са принудени да използват само тероризъм, към което и политическо и религиозно течение да принадлежат.

Чеченците са по-сложни за характеризирани. От една страна безспорно в движението има националисти, привързани към идеята за независимост, за която се борят в рамките на партизанската война. От друга страна Чечения е джихад, в която се тълпят войнстващи ислямисти от целия свят, най-известният от които е йорданецът Басаев. Дали става дума за националисти или радикални ислямисти, те прибягват до методите на тероризма, както беше доказано чрез вземането на заложници в един московски театър през 2000 година.

Без сянка на съмнение, най-ефикасната в света организация в сферата на тероризма, е Тамилските тигри. Но тази организация е преди всичко партизанска, способна да предприеме дори класически операции срещу шриланкийската войска.

в/ политико-религиозни секти;

Преди всичко това са войнстващите радикални ислямисти, обучени в Афганистан и взели участие в множество въоръжени борби. Тук можем да добавим дълъг списък от ислямистки организации с по няколко десетки до над хиляда члена. Родина на тези движения са почти всички мюсюлмански страни, с изключение обикновено на Африка на юг от Сахара.

Движението Хизбула в Ливан, квалифицирано като терористично от САЩ, е преди всичко войнстващо политическо движение. Терористичните актове не са неговата основна характеристика.

Сред сектите от края на миналия век трябва да споменем Аум Шимурикьо, която се прочу с използването на газ зарин в токийското метро през 1995г., който уби 12 души и увреди в различна степен няколко хиляди.

г/ държавен тероризъм. Примери за държавен терор през същия период са:

Латинска Америка:

- Бразилските Ескадрони на смъртта;
- систематичните репресии срещу индианците в Гватемала;
- превишаването на властта на аржентинските военни от превземането на властта до падането им;
- началото на режима на Пиночет в Чили;

Африка:

- алжирската армия и нейните методи;
- използването на терор в продължение на 40 години при диктатурата на Чарлз Тейлър в Либерия;
- диктатурите на Масиас /бившата испанска Гвинея/ и на Иди Амин Дада /Уганда.;
- геноцидът в Уганда и влиянието му върху съседно Конго;

Близкия Изток:

- държавния терор, упражняван в Турция, в рамките на антибунтовническите операции; ескадроните на смъртта; систематичната политика на отнемане на територии в кюрдския регион;
- избиването в Хама на 10 000 сунити от режима на Хафез ал Асад през 1982г.;
- систематичното използване на терор от Садам Хюсеин, най-вече по отношение на кюрдите / операция Анфал/;

Югоизточна и Източна Азия:

- масови геноцидни кланета в Камбоджа;
- терор по време на китайската културна революция;

Списъкът далеч не е пълен.

В повечето случаи тероризмът е политическа стратегия. Ако войната е основана върху физическа принуда, то тероризмът цели да упражни психологически натиск върху умовете. В сравнение с партизанската война, тероризмът е отказ от борба. При него не става въпрос да се удрят с изненада някакви подразделения от редовна войска, а да се удари невъоръжен противник.

През този период особен тласък откриваме в развитието на т.нар. "религиозен тероризъм". Терористичните движения, които се обявяват към някое религиозно течение съвсем не са новост, но

подемът им е безспорен. Това важи не само за ислямисткото движение, което ще разгледаме отделно, но и за другите религии. Такъв пример са сикхите, които водят религиозна борба в името на един национален идеал срещу индийския съюз и искат да създадат Халистан /Страната на Чистите/. Затварянето през 1984г. от индийската армия на златния храм на Амристар в Пенджаб, свещеното място на сикхите, предизвиква конфликт, отнема живота на 20 000 души. Сикхите телохранители на Индира Ганди я убиват през 1986г.

През 1994г. Барух Голдщайн, роден в САЩ, член на Каш, ултраортодоксална организация, създадена от равина Меир Каан, който проповядва експулсацията на арабите, открива огън в джамия по време на молитва в един ден от рамадана. Голдщайн стреля с картечница и убива 29 души, а 150 са ранени, преди да бъде линчуван. Колкото до убиеца на Ицхак Рабин, член на ултраортодоксално движение, той оправдава акта си с еврейската традиция „В мига, когато един евреин предаде народа си и страната си, той трябва да бъде убит.”

Феноменът на радикалния ислямизъм под войнстващата си форма не е изолиран. Днес той представлява най-внушителното от всички политически движения, които се вдъхновяват от религията. Един международен авангард от радикални ислямисти е формиран в Афганистан. Той, с малки изключения, няма свои корени никъде. Участието в този или онзи джихад /Босна, Чечения, Кашмир и пр./ никъде не е предизвикал радикална промяна.

II. Корени на радикалния ислямизъм

1. Някои понятия:

Ислямизъм: Ислямизмът не е теологическа доктрина, а понятие, което обозначава използването на исляма за политически цели. В този смисъл ислямизмът трябва да бъде разграничаван от фундаментализма.

Фундаментализъм: с това понятие обозначаваме желанието за връщане към основополагащите за исляма текстове. И така, фундаментализмът изпада в ислямизъм, когато е използван като идеология, за да наложи на обществото и държавата на една страна стриктния модел на първоначалния ислям, *шариата* /ислямския закон/.

Политически ислямизъм – с него ще обозначаваме движенията, които искат чрез законни средства да използват исляма, за да реформират институционалните системи на дадена геополитическа цялост.

Радикален ислямизъм – ще използваме това понятие, когато същите тези движения се опитват изцяло да променят тази геополитическа цялост.

Активистки ислямизъм /войнстващ ислямизъм/ - когато тези движения прибегват към насилие, за да постигнат целта си.

Терористичен ислямизъм /джихадистки ислямизъм/- с това понятие се обозначава нов етап от развитието на ислямизма, в който войнстващият ислямизъм използва техники от тероризма /наслуки или с определена мишена/, за да наложи своите виждания или да отбележи своята идентичност.

Джихадистко движение: определен брой войнстващи ислямистки групировки, които в началото разпръснати, са превърнали джихад в средство за действие, преди да го превърнат в единствена цел.

Муджахидинско движение: синоним на джихадистко движение, наблягащ повече върху индивидуалната ангажираност на бойците, в онова, което те смятат за борба във и за Божия път.

2. Основи на исляма и историческо развитие на доктрината за джихад

След смъртта на Мохамед ислямът се организира около абсолютното съблюдаване от страна на уммата (общността на вярващите) на сунната (традицията), която се разчленява на две поредици от текстове:

1. **Просветление (Ал Коран)**, което в 114 сури повтаря божие учение, предадено от архангел Джибрил на Мохамед. Коранът е събран в едно около 658г. от халифа Отоман.
2. **Свидетелствата (хадит)**, които говорят общо за мислите и поведението на Пророка, разказани, пряко или непряко, от първите му последователи. Написването им е окончателно завършено през IX век.

Този теологичен корпус много бързо става предмет на тълкувания, обявени за неоспорими, които позволяват да се систематизира един правен модел, определен от *шариата* (ислямския закон).

Особена значимост се отделя на разсъжденията по аналогия (кияс), предназначени да уреждат един проблем въз основа на подобен факт, за който се разказва в Корана или хадитите, като се уточнява, че религиозните съдии (мюфтии или улеми) имат правото да отсъждат присъди и право на собствени разсъждения. Постепенно улемите, които са специалисти по право в посочения по-горе смисъл, бързо заместват свещеничеството и полагат основите на 4 отделни правни школи:

1. Ханифитска школа – либерална школа, толерираща разсъждения чрез силогизми;
2. Маликитска школа – интересува се от общата полза и обичаите;
3. Шафитска школа – обръща се към консенсуса на общността на правоверните (иджма);
4. Ханбалитска школа – по-твърда и пуристично настроена. Отличава се с отказ от всичко ново по отношение на приетото като основа на исляма.

Ислямът се определя и от позоваването на една цялост, общността на правоверните, която премахва границите на държавите в полза на едно общо геополитическо пространство, принадлежащо на богопомазания народ.

Животът на правоверните е съсредоточен около **5 основни принципа**, 5-те стълба:

- **Единственост на Бога**, провъзгласена от свидетелството че „Един е Алах и Мохамед е негов пророк“;
- **Молитвата (салат)**, която се произнася пет пъти дневно, след като човек се е пречистил и обърнал към Мека. Ако е възможно, молитвата в петък по пладне става в джамията;
- **Милостиня за бедните (закат)**, която позволява търсене на богатство, тъй като Бог дава на хората земните блага, но задължава правоверните да си помагат;
- **Постите по време на рамадана** – пълни пости, от изгрев до залез слънце, които благоприятстват събирането на семейството и приятелите, както и благотворителността по време на вечерното хранене (имат подчертана социална функция);
- **Поклонението в Мека (хадж)** – то трябва да стане поне веднъж в живота, ако това е възможно от материална гледна точка. Голямото поклонение се извършва веднъж годишно между 8-мо и 13-то число на дванадесетия месец и позволява опрощаване на греховете. Пречистеният поклонник получава титлата *хадж*. Малкото поклонничество (омра) може да се прави по всяко време на годината, отделно от голямото.

Ислямът допуска принципна възможност за отклонение от описаните по-горе правила от страна на онези, които могат да станат фактор в пропагандата на исляма – бойци, търговци, моряци. Тя дава и основата за отклонение и по отношение на доктрината за джихад и възприемането на действия, смятани обикновено за непозволени от уммата.

Джихад: Класическото разбиране за джихад първоначално се основава върху трибуквения арабски корен: „дж/х/д“, който означава: „да направя усилие“. От това основно понятие произтичат две отделни, но допълващи се понятия за *голям* и *малък* джихад.

Големият джихад е духовно усилие, което всеки мюсюлманин трябва да направи над себе си, за да прилага законите на исляма. Непрестанен дълг е постоянно поддържане на религиозната вяра, което му позволява да се държи като истински правоверен.

Малкият джихад е строгият дълг на всеки мюсюлманин да защитава, със средствата, с които разполага: участие в борбата, финанси, насърчаване, своята религия, когато тя е застрашена. Последователните тълкувания на схващането за малкия джихад позволява появата на войнствания салафизъм, който през 70-те години на XX век ще доведе до международно джихадитско движение.

Разработването на понятието за джихад всъщност преминава исторически през четири последователни етапа:

1 етап: 610 до 632 година – период, през който Мохамед провъзгласява, а след това гради исляма и свещените просветления, донесени от архангел Джибрил. През този период сблъсъкът е умерен, когато Мохамед се опитва да убеди евреите и християните да приемат новата религия. От този период текстовете на Корана се отличават с толерантност и дори със съчувствие. Те стават войнствени едва когато, след заминаването си за Медина, Мохамед започва война срещу неверниците, а след това срещу еврейските и християнски племена, които отказват да се подчинят;

2 етап: от 632 до IX век: времето на военните завоевания на исляма и написването на хадитите. През този период исторически за по-малко от 70 години мюсюлманските армии завладяват обширна територия като извършват завоевания в две посоки: на север от Арабия са анексирани: Палестина,

Сирия, Персия и Армения, а на запад: Египет, Либия, Тунис, алжирското крайбрежие и Мароко. През 711 г. е предприето завоюването на Испания, благодарение на наскоро ислямизираните берберски войски. Въпреки че победният устрем е спрял в Южна Европа, воинственият ислям завършва географското си единство като през 820 до 857 г. завоюва основните средиземноморски острови: Кипър, Крит, Сицилия, Балеарите и Корсика. През този период на военни завоевания сблъсъкът става неприкрит, а с написването на хадитите на практика се оправдава експанзията с война на исляма, който като последна от религиите, донесени чрез откровение, е призван да управлява света;

3 етап: между IX-X век – характеризира се с приключване на завоеванията на търсене на военно-политическо равновесие, което прави необходими стабилните отношения със съседните страни. През този период джихад вече не е воинствен, а осигурява консолидирането на мюсюлмански свят. Оттук е еволюцията към малък джихад в отбранителна позиция, за пресичане на всеки опит на неверниците да накърнят придобивките на исляма.

4 етап: XI век – характеризира се с нестабилност на арабско-мюсюлманския свят, което прави необходимо завръщането към основите на религията. През този период джихад се възприема като отбрана срещу онова, което застрашава уммата и се характеризира с вътрешна борба на правоверния срещу собствените му слабости.

Именно през този период в мюсюлманския свят се изгражда теорията за „трите земи“, тъй като ислямът е истинната религия, а умматът има за цел да разпространява Божията воля над останалия свят или чрез смяна на вярата, или чрез силата на оръжията. Мирните договори, сключени с неверниците в този контекст могат да имат само моментна стойност. Те всъщност се разглеждат в мюсюлманския свят само като примирия под натиска на обстоятелствата, които ще бъдат спазвани или отхвърляни в зависимост от интересите на уммата.

Царството на исляма (Дар ел Ислям) трябва дългосрочно да завоюва територията на неверниците, причислена към царството на войната (Дар ел Харб). Но тъй като тази задача се оказва трудна за изпълнение, улемите приемат съжителството с вярващите от други религии, при условие, че те признаят върховенството на исляма и се подчинят на плащането на данък и спазването на определени забрани. Така се появява третата териториална единица (Дар ел Сулх) – царството на примирието.

3. Движението за джихад с меч е родено през 70-те години на миналия век и се опира на идеология с древни корени. Тя е резултат от изкривяването на една школа на фундаменталистката мисъл, основана върху изведения в мит първоначален ислям. Тя се стреми към манипулация на изключените и маргинализираните от ислямските общества.

От края на 70-те години тази идеология е използвана от едно ново поколение радикални ислямисти, за да оправдаят преминаването към традиционното политическо насилие, смятано за единствено възможен начин на действие за възстановяване на халифата (симбиоза между политическо и религиозно начало) и обединяването на уммата. (мюсюлманската общност)

Най-радикалната му проява е муджахидинският ислямистки тероризъм със салафистки дух, на който ще обърнем основно внимание в това изложение. Той е сунитски по произход и представлява основната заплаха в международен план днес, тъй като се основава на утопичен политически стремеж. Това е най-маргиналната и екстремистка форма на съвременен тероризъм, тъй като няма за какво да преговаря. При него политическото насилие вече не е средство за борба, а самоцел. Много логично е в този контекст бойците му да са осъдени на постепенно изчезване, тъй като не се колебаят да се самоубият, опитвайки се чрез мъченичество да продължат онова, което възприемат като нова епопея.

Корените на това движение водят началото си от IX век, когато сириецът Ибн Ханбал създава нова доктрина – ханбализъм. Както видяхме по-горе, тя се превръща в една от четирите правни школи на сунитския ислям, който проповядва фундаменталистско приложение на принципите на исляма. Доктрината ханбализъм набляга върху стриктното подражание на действията на *салаф* (Старците от Медина, както са били обозначавани сподвижниците на Пророка). Ибн Ханбал се опитва да заличи историческите разслояванията и да обедини уммата около пренесеното от Пророка послание. Затова той се противопоставя на всяко по-широко тълкуване на суната, смятана за написана веднъж завинаги, за разлика от други улеми – негови съвременници, които застъпват становището, че при тълкуването е допустимо и застъпването на лично мнение. Поставяйки основите на своята доктрина Ханбал съвсем умишлено забравя да спомене, че свързаният с Медина модел на

халифата е изцяло идеализиран, в смисъл, че не е надживял четвърти наследник на Пророка, халиф Али.

Ибн Тамия, роден през 1263 г, доразвива доктрината му като прилага в тълкуването на суната още по-ограничителен подход и я радикализира напълно. Той придава на свещената война същата значимост като молитвата и я поставя над другите четири предписания. Той е и първият мюсюлмански автор, който открито поставя въпроса не само за **джихад срещу неверниците, но и за наказанието, което следва да претърпи онзи политически водач - мюсюлманин, който е напуснал Божия път**. Благодарение на своите яростни и опростенчески проповеди Тамия успява да пожъне небивал успех сред маргиналните класи и по-слабо образованите относно мюсюлманската религия прослойки от населението.

Макар и да звучи парадоксално, специфично влияние върху развитието на сунитския джихадизъм оказва шиита Али Шариати (иранец по произход, роден през 1933г. в уважавано религиозно семейство).

Фундаментална разлика между сунити и шиити е функцията на имама. За шиите Али е имам преди да стане халиф, т.е. той е преди всичко религиозен водач. Халифската функция е преди всичко политическа функция, което значи временна.

Повлиян от марксизма-ленинизма в двойния план за социално преразпределяне и освобождаване на масите, Шариати се опитва да адаптира тогавашния шиитски ислям към главните теми на антиимпериалистическата идеология като дава политическа власт на религиозния водач. Така, чрез радикалното обновление на шиизма, той отваря пътя на аятулах Рухола Хомейни – наложил първия модел на религиозна теокрация в съвременния религиозен свят. Разглеждан първоначално добронамерено от западната преса, режимът на моллите не закъснява да установи след края на 1979г. истинска диктатура. В същото време подготвя манипулация на шиитските общности чрез предлагане на модел на една „Партия на Бога” (Хизбула), чиято цел е износ на религиозния модел, вдъхновен от Шариати. Умножаването на политическите убийства извън Иран и терористичните атаки предизвикват ново лансиране на идеята за ислямски преврат, който ще върне ислямските земи и ще удари западните страни – наследници на християните.

Моделът на радикално ислямско общество, създаден от революцията в Иран, предизвиква силно влияние в сунитската общност. Сунитите стават все по-враждебни към управляващите, които тънат в корупция, изповядват тесен национализъм, не могат да оправят икономиката и, най-вече, на три пъти са унищожавани пред израелския враг с окупацията на Ал Кодс след 1967г.

На мисленето на Шариати се дължи и идеята за използването на самоубийствени атентати. До тогава и в шиитската и в сунитската традиция идеята за мъченика се подчинява на тази за великия джихад. Самоубийството – даже като удар срещу врага- остава незаконен акт, който го лишава от благата на рая. Шариати предлага два модела на саможертва:

1. Той напомня примера на Хамзи, чичо на Пророка, който умира в битката за Оход. Той е мюсюлмански герой, който отдава живота си за джихад, за да участва лично в победата на уммата. Той не иска да умира, а само да победи, поради което приема и възможността да умре.
2. От друга страна той посочва примера на имам Хюсеин – син на Али, победен при битката при Кербала. Въпреки това той не спира, а се връща в боя, където го очаква сигурна смърт. Шариати приписва на това поведение висша религиозна функция, макар в него да липсва всякаква перспектива за победа.

4.Афганистанска матрица (развитие на джихадитското движение в Афганистан):

Началото му е поставено с превземането на аерогарата в Кабул на 24.12.1979г. от специалните руски сили, което на свой ред позволява и завладяването на Афганистан от съветската армия. Въпреки племенните съперничества афганистанската съпротива се организира, а международната мюсюлманска общност се мобилизира за подкрепа на каузата на муджахидините, ползващи се и с подкрепата на САЩ, логистичната помощ на Пакистан и финансовите средства на Саудитска Арабия.

В тази нова стратегия се събират различни интереси. САЩ иска да спре напредването на двамата лидери от анти-империалистическия фронт (комунистическия Съветски съюз и шиитския Иран – нов външен враг след падането на шаха и вземането на заложници в американското посолство в Техеран.

Саудитска Арабия на свой ред решава да подкрепи сунитското движение, за да може да контролира неговите млади фундаменталисти и да предотврати една нова проиранска Хизбула.

Пакистан, чийто основен враг на изток е Индия, страна, съюзена със СССР, иска да поддържа в Афганистан буферна зона върху западната си граница.

Арабските доброволци минават през Пакистан, за да се присъединят към афганистанските муджахидини. Около 20 000 доброволци (мюсюлмани от Средния Изток) са се присъединили към джихад през 80-те години на миналия век. Повечето от тях са набрани чрез международни ислямски мрежи, ръководени от радикални улеми. Именно те получават от известни теолози последните редакции на необходимите фатви за джихад срещу Съветите. Необходимите за приемането и формирането на тези войски финансови фондове се осигуряват преди всичко от саудитските власти, както и от богати частни лица. Задачата за контролиране на тези финансови фондове е възложена на йорданец от палестински произход Абдала Азам, ветеран от войната през 1967г., скъсал с ООП. Азам, несъмнена фигура във войнстващия ислямизъм през 1984г., създава в Пешавар нелегална нова структура, на която дава неутралното име САББ (Служба за арабските бойци на Бога). За да помогне официално на Азам, но и за да го наблюдава, шефът на саудитските служби – принц Фейзал Турки, избира за негов помощник сина на богат предприемач, близък до царската фамилия – Осам Бен Ладен. Много бързо САББ развива истински апарат за пропаганда, чиято активност се вижда от редовното излизане на арабски език на списанието АЛ ДЖИХАД. В него Азам представя джихад като лично задължение на всеки мюсюлманин, което съществува доживот и не може да бъде откупено чрез оказване на финансова помощ, независимо от нейния размер. Азам се ползва и с подкрепата на осем улеми от първи ранг, сред които и бъдещият главен мюфтия на Саудитска Арабия – д-р Салах Абу Исмаил. В този период в писанията на Азам се появява идеята за постоянна международна армия на джихада. „Този дълг не се изчерпва с победата в Афганистан, джихадът остава лично задължение, докато не си върнем всички земи, които са били мюсюлмански – Сомалия, Филипини, Бирма, Йемен, Ливан, Палестина, Чад, Ташкент, Андалузия.” – пише Азам.

По същото време започва истинска програма за военно обучение. Макар че военната подготовка е сведена до минимум, е организирано добро религиозно обучение в елементарни структури, разположени най-вече в лагерите около Пешавар. Там се събират и около 2 милиона бегълци от Афганистан. Учениците придобиват основни познания върху Корана и лесно им се внушава радикален катехизъм, върху който попадат елементарни, но активизиращи послания от теолозите на джихад.

Далеч от дома, при трудни материални условия, всички тези хора участват в едно вдъхновяващо приключение. Те са придобили вяра в един радикален ислям, една свързана общност и една аура на борец. Изолацията, солидарността с правоверни с друга култура и опит ще свършат останалото. Извън техните народи, те имат чувството, че влизат в една нова общност на войници на Аллаха, близки до другарите на Пророка. Вече няма саудитци, египтяни и алжирци, а само салафистки муджахидини, авангард на войниците на исляма. В същото време те са в контакт със света на контрабандата, където се смесват трафиканти от всички видове, екзалтирани теолози и тайни агенти от специалните пакистански служби.

След оттегляне на съветските войски от Афганистан, американските служби разбират, че са създали оръжие с двойно острие с афганистанската матрица. С края на войната американските и саудитски помощи се изчерпват. Афганистанските братя на арабските муджахидини не се интересуват от тяхната съдба, заети с ограбване на своите страни, участие в трафик на опиум и сблъсъци между клановете за завладяване на Кабул. Тогава арабските доброволци се виждат принудени да направят избор между три възможности:

1. Да се върнат в своите страни като служат предимно на локалните радикални ислямски движения, където създават нелегални клетки за подготовка на джихад срещу техните правителства, смятани за корумпирани и недостойни;
2. Да отидат в традиционните за емиграция за техните народи страни и по-специално в Европа;
3. Да изберат международния джихад като донасят, извън лагерите на афганистанско-пакистанската граница, една нова и логистична подкрепа на муджахидините. Списъкът бързо нараства: Албания, Босна, Кашмир, Чечения....

В същото време водачите на арабските доброволци тайно изработват план за изработване на интернационална армия на джихад.

Според някои автори джихадитските ръководители остават до края свързани с Азам (съзателят на САББ), приемайки да следват неговия проект за подкрепат на потиснатите мюсюлмани и връщането на Андалузия. Така се създава Ал Кайда, която измества САББ, вече неподходяща за новите битки.

Според други автори, спорът за новия джихадитски проект води до скъсване между Азам, който вижда стратегическата опасност от терористичните акции на Осама Бен Ладен, убеден от египтяните, с които е станал много близък, в необходимостта първо да се води борба срещу вероотстъпническите режими.

Въпросът още няма окончателен отговор, но на 24.11.1989г. Азам загива заедно с двамата си сина при експлозия на колата му в Пешавар. Някои смятат, че е замесен Осама Бен Ладен, известен със своята коварност и желанието си да се отърва от един притесняващ шеф, несъгласен с новото залагане на джихада. Други вярват, че арабските служби са решили да елиминират шефа на международната армия от терористи, преди да е пренесъл битката в техните страни.

Осама Бен Ладен става официален наследник на Азам. Той се връща в Саудитска Арабия с проект, който конюктурата на епохата не му позволява да изпълни веднага. Необходими са 7 години, за да се възстанови афганистанската матрица срещу новите врагове.

4. АЛ КАЙДА – Терминът означава в буквален превод „базата”.

Идеолог на тази организация става Азам, който не само е автор на наименованието на тази нова организация, но и разработва 8-те морални принципа, които лежат в доктрината на тази „солидна база”:

- Трябва да се скача в огъня на най-тежките изпитания и във вълните на най-големите трудности;
- Водачите трябва да споделят с хората си изпитания, пот и кръв;
- Авангардът трябва да се откаже от порочните светски удоволствия и да се отдаде на въздържание и умереност, които са негова отличителна черта;
- Решимост и воля са необходими за следване на пътя, колкото и дълъг да е той;
- За този поход са съществени три неща: медитация, търпение и молитва;
- Две правила трябва да се спазват: вярност и отдаденост;
- Заговорите, извършвани по целия свят срещу исляма, трябва да бъдат прекършени;

В замислите на Азам, Ал Кайда трябва да бъде изградена като авангард, който да осигури победата на тази нова идеология. Официален наследник на Азам, след неговата смърт в Пешавар, става Осама Бен Ладен. За разлика от своя предшественик, **Осама Бен Ладен е убеден от египетския Ал Джихад в необходимостта борбата да се концентрира върху корумпираните мюсюлмански управници, а не върху завладяването на древните ислямски земи. Разликата е съществена, защото ангажира Ал Кайда да се върне към битки на арабска земя и да приеме терористичните техники на египетския модел.**

Малко история: Осама Бен Ладен се връща в Саудитска Арабия, където е посрещнат с почести, като герой на исляма. В последните месеци преди разпада на афганистанската матрица той успява, със съгласието на Азам, да направи значителни трансфери на пари, за да осигури бъдещата финансова автономия на Ал Кайда. Представителствата, изградени в Пешавар, след няколко години се преливат в състава на две автономни структури, които поставят основите на Ал Кайда:

1. **Първата структура** запазва тази на бюрата в Пешавар и се ръководи от един от техните авторитетни членове – Айман Ал Заухири. Тя била посветена на логистичната помощ на муджахидински структури на пакистанско-афганистанската граница, които по волята на Азам поддържали джихади по целия свят. Въвлечена била и в хуманитарна дейност, за която получавала пари, идващи от Саудитска Арабия. Този клон разполага с четири основни бюра: в Афганистан, Пакистан, Саудитска Арабия и Иран.

2. **Втората**, по-известна под името „Къщата на мъчениците”, се намира в Исламабад. Следвайки публикациите в списание Ал Джихад, по свой почин тя се управлява от йорданците Махмуд Азам и Абу Адил. И двамата поддържат по-конфликтни отношения с Осама Бен Ладен. Структурата им е закрыта през 1995г. от пакистанските власти, които подозирали, че тя е улеснила бягството на Рамзи Юсеф от САЩ в Пакистан и е помогнала за атентата срещу

египетското посолство. Тогава дейността на тази структура се пренася в Афганистан. Тогава единството на Джихад се разстройва.

Осама Бен Ладен остава в контакт с първата структура като се опитва да поддържа връзка с най-мотивираните хора от бившата арабска доброволческа армия. Но след годините в Афганистан той трудно се приспособява към своята земя, където според него царуват корупция и измама. Неговият престиж му позволява да създаде полезни връзки в религиозните среди, предимно в Медина, които са твърде критични към саудитското кралско семейство. В началото, близо до царския дворец, където баща му бил редовно канен до смъртта си, Осама Бен Ладен бързо се отдалечава от него. Точно по това време през 1991г. иракската армия нахлува в Кувейт. Саудитският режим, който не разполага с истински въоръжени сили, се оказва застрашен. Осама Бен Ладен, убеден, че е победил Червената Армия в Афганистан, предлага на саудитските власти да доведе арабски муджахидини, за да се справят с блиндираните арабски дивизии. Той се противопоставя и на присъствието на християнски войски на саудитска земя; там се намират двете свещени за мюсюлманите места – Мека и Медина, а третото – Ал Кодс, е окупирано от Израел през 1967г. Но повече от половин милион американски войници се настаняват на саудитска територия. За Осама Бен Ладен това е непоносимо унижение спрямо всички истински мюсюлмани. Земята на Пророка е омърсена от неверниците. В американското присъствие той вижда двойна агресия- окупацията на Саудитска Арабия от нечестивите войници и опит за заграбване на богатствата на Саудитска Арабия.. САЩ, които са унижили мюсюлманите, стават основен враг, защото те са причина за корупцията на саудитските управляващи и за тяхното вероотстъпничество.

Осама Бен Ладен се оттегля в Хартум (Судан), където е посрещнат от Хасан Тураби, когото познава от Пакистан. Той е представител на новата власт и генерален секретар на Народната арабска и ислямска конференция. Тя официално подпомага политическите ислямски движения, а тайно помага на борещите се ислямски организации. В Судан Осама Бен Ладен разполага със значително богатство и много поддръжници. В същото време установява близки връзки с борещите се ислямски организации. Тези полулегални дейности тревожат монархиите от Залива, начело със Саудитска Арабия. Те бързо разбират, че армия на джихад, чиито войници се готвят за сблъсък с корумпираните мюсюлмански режими, представлява заплаха за тяхното вътрешно равновесие. Новата суданска база е на вратата на Средния Изток и на неговите петролни полета.

Заплахата се увеличава и чрез разпространението на идеологията на Ал Кайда сред радикалното население на Средния Изток. Тя получава и явното одобрение на някои радикални теолози и богати саудитски бизнесмени, които през 1994г. с помощта на Бен Ладен сформират истинско политическо движение в опозиция на кралското семейство - „Комитет за съвет и реформи”. След намесата на арабските секретни служби, центърът на комитета бързо се установява в Лондон.. Жестоката му критика се предава в Саудитска Арабия чрез проповеди в джамиите и участие в едно неформално, но изпълнено с решимост движение, което е в схватка с режима. Саудитският режим, минирани от корупция и от връзките си със САЩ, е застрашен на своя територия и то по време на влошаващото се здравословно състояние на крал Фахд, който не делегира никаква власт на енергичния принц Абдала. Това води до нескончаеми конфликти в лоното на двореца. Осама се отказва от своята националност през февруари 1994г. и прекъсва връзките си с управниците от Средния Изток, които с помощта на САЩ засилват натиска върху Судан в опит да го изолират. Предаването на френските власти на венецуелския терорист Илич Рамирес Санчес (Карлос), който след преминаване към исляма спокойно живее в Хартум, засилва убеждението на Осама Бен Ладен, че в Судан неговата сигурност не е гарантирана. Един бърз анализ на политическата обстановка в региона му показва, че въпреки сблъсъците на клановете, Афганистан остава последното убежище за салафистките бойци, които редовно използват базите в Пакистан.

След заминаването на Бен Ладен от Афганистан преди седем години, политическата обстановка там се променя чувствително. Племенните заговори, които целят контрол върху територии като разрушават страната чрез глоби и раздробяване, през 1994г. са обект на атаки от страна на талибаните (ученици в религията). Това са синове на афганистански бежанци. Пакистанските служби под одобрителния поглед на саудитските и американски власти, както е било десет години по-рано, улесняват създаването на една нова мюсюлманска армия, натоварена да възстанови вътрешната сигурност на Афганистан.

При пристигането си в Кабул през 1996г. Осама Бен Ладен е посрещнат от Гулубудин Хекматиар, който е поел част от ръководството на Бюрото на службите за арабските войски на Бога след смъртта на основателя му Абдала Азам. Хекматиар се готви да стане министър-председател.

На 26.08.1996г. Осама Бен Ладен провъзгласява първата си фатва, последно предупреждение, отправено към американските войски да напуснат Саудитска Арабия.

Втората фатва на талибаните позволява превземането на Кабул на 27.09.1996г. Хекматиар избягва в Иран заедно със своите последователи. Оттогава Бен Ладен се сближава с талибаните и предлага съюз с иранските шиити срещу общия враг – американския империализъм. Талибаните, под новото ръководство на един ветеран от войната – молла Омар, разполагат с 80% от територията и с доверието на народа, който се надява, че прилагането на шериата ще сложи край на разбойничеството и глобите.

От 1997г. талибаните приемат отново да се открият лагери за обучение на арабски доброволци под контрола на приближени на Бен Ладен (главно от Саудитска Арабия и Йемен), към които се присъединява и голяма част от египетските бойци под ръководството на Ал Заухири. Накрая между талибаните и Осама Бен Ладен се установява една тънка мрежа от съюзи – между почетни длъжности, връзки чрез брак, административни функции, финансова помощ и участие в трафика.

Начало на новия джихад, насочен срещу САЩ

Вътрешната организация на Ал Кайда е променена в началото на 1998г., с цел по-ефективното изготвяне на план за атака срещу САЩ. По-късно тази проста структура ще се окаже основа на повечето джихадитски движения. Начело на структурата застава Осама Бен Ладен, провъзгласен за емир на Меджлис Ал Хура, състоящ се от най-опитните членове на Ал Кайда, всички приближени на Бен Ладен. Много комитети, ръководени от емир, са отговорни пред Меджлис Ал Хура за специфични дейности: финанси, обучение и операции, пропаганда, идеологически въпроси, връзки и т.н.

На 02.02.1998г. Осама Бен Ладен произнася втора фатва, повелявайки „всеки мюсюлманин да убива американци, военни или цивилни, и да взема техните ценности.” *Тази фатва учредява Световния ислямски фронт срещу евреи и християни.* Към него се присъединяват различни екстремистки движения, между които и египетският Ал Джихад, които дотогава действат самостоятелно и са провеждали редица въоръжени акции срещу интересите на САЩ:

- **26.03.1993г.** атентат на паркинга на Световния търговски център с кола – бомба. Извършителите свързват експлозивен заряд с цианови съединения. Атентатът е неуспешен, тъй като поради грешка в пресмятането изгорелите токсични продукти след експлозията не успяват да се разпространят
- **при арестуването на Рамзи Юсеф в Манила през 1995г.** се установява, че е планирал две убийства: това на папа Йоан Павел и на президента Клинтън, както и един терористичен проект с големи мащаби – взривяване на 12 международни пътнически самолета;
- **през юни 1996г.** са арестувани 8 ислямисти, петима от които в Судан, които са подготвяли атентати срещу седалищата на ООН и ФБР, както и в пътни тунели.
- **през септември 1996г.** пакистанецът Канзи убива 3-ма агенти на ЦРУ пред централната сграда в Ленги и е заловен едва през 1997г. в Пакистан;

Прицел представляват и американските интереси извън САЩ:

- **15.04.1993г.** в Кувейт са арестувани 17 ислямски активисти за подготовка на атента при визита на Джордж Буш;
- **08.03.1995г. в Пакистан** са убити двама американски дипломати, които се движели с кола по улиците на Исламабад;
- **19.11.1995г.** ще бъде извършен атентат в пакистанската столица срещу египетското посолство;

Афганистанската мрежа обединява индивиди от различни националности, решени да ударят в сърцето всяка инициатива на противниците си.

През 1999г. Ал Кайда в Афганистан подготвя множество атентати срещу САЩ, но и срещу техни съюзници. Така и френските интереси стават обект на атаки и по-специално военните бази, разположени в Сенегал и Джибути.

През 2000 година движението на муджахидините се обединява около проектите на Осама Бен Ладен. Но не се създава пирамидална йерархична структура. Осама Бен Ладен не се осмелява да налага открито своя авторитет и се представя по-скоро като вестител, а по-малко като водач. Без да афишира лични амбиции, заобиколен от муджахидини, обучени в лоното на Меджлис Ал Хура на Ал Кайда, той проповядва джихад и е единственият човек, който може да възстанови халифата и групата на мюсюлманската общност в едно политическо и религиозно единство. В същото време не се колебае да развива стратегия на създаване на връзки, която го прави известен по целия свят. Той използва дори връзки с американски медии, като същевременно укрепва и връзките си с мюсюлманските журналисти. Накрая, въпреки че неговата стратегия приоритетно визира арабския полуостров във връзка със заплахите, адресирани към американците, той разпространява един чисто салафитски призив за подкрепа на всички подтиснати мюсюлмани: азиатски или чеченски ислямисти, а също и на палестинския народ.

Обучение: то се контролира от приближени на Осама Бен Ладен и трае почти една година. Доброволците са добре приети и настанявани индивидуално (в групи до 30 души) с прогресивно усложняващ се стаж: от основна военна подготовка до специализирани формации за изучаване на отрови, използване на електроника при залагане на взривни вещества или техники за партизанска дейност;

Хората се групират по етнически произход или създават религиозни формации.

Доброволци за самоубийствени атентати се избират още в първите дни на обучението по време на събрания за пропаганда от страна на водещите на движението.

Други се избират директно за определени проекти в зависимост от техния оперативен профил (националност, техническа компетентност, местни връзки);

Завършилите стават ефективни борци, които принадлежат към една нова каста.

Стратегия: веднъж формирани доброволците се установяват на определено място, като довеждат семействата си или се женят за афганистанки. Участват в подреждането на новите доброволци. Други отиват в страните на джихад, където участват в оперативни мисии. Повечето се връщат в родните си места, където формират „спящи“ клетки, чиято задача е да осигуряват логистична подкрепа, очаквайки заповед за подготовка или участие.

След 2000 година Европа също става театър на военни операции.

Както стана ясно по-горе дотогава атентатите срещу Франция са подготвяни от маргинализираните борци, близки до движението на муджахидините. Те смятат, че могат да действат без специално обучение, тъй като операциите им се вписват в общата идеология за джихад.

Участието на муджахидинското движение в атаките против Европа става явно на 24.12.2000г., когато немската полиция залавя във Франкфурт четирима терористи, ветерани от Афганистан. Те притежават оръжие и взривно устройство, разработени в афганистанските лагери. Разследването на групата и нейните контакти от последните няколко месеца води до разкриване на муджахидинските ядра в Европа. Европейските политици се стремят да ги неутрализират, без да подозират, че в същото време Ал Кайда подготвя най-голямата терористична операция на американска земя.

Развитие на джихадитското движение след 11.09.2001г.

Мащабът на четирите атентата, извършени в САЩ на 11.09.2001г. показват стратегическото умение на Ал Кайда. Америка е засегната директно с цели с най-висока символна стойност, в най-смъртоносна терористична атака, реализирана някога. Изборът на Световния търговски център не е мотивиран само от желанието да се удари иконата на американската икономическа мощ или да се обяви началото на една глобална война. Това е и продължение на първата операция на муджахидините, реализирана на американска територия години преди това. Изключителният успех на тази мащабна операция се дължи главно на три фактора:

1. Използването на самоубийство от извършителите;
2. Изолация на различните екипи, ангажирани с подготовката и реализацията;
3. Използването на пътнически самолети като средство за масово унищожение;

Постигнато е равновесие на силите между исляма и света на неверниците. Ал Кайда доказва, че може да предизвика в САЩ същия терор, който те са прилагали в мюсюлманския свят. Четирите бомби, които избухват на американска земя, далеч надхвърлят ефекта на ракетите и самолетите “Томахоук”, които удрят Судан и Афганистан през 1998г. Въпреки това 11 септември не сочи към хипертероризъм, т.е. към свят, в който ще стават все по-ужасяващи атентати. Той само убеждава немюсюлманската общност, че ще трябва да живее в свят, преследван от постоянен страх от подобни атентати. Умен стратег и психолог, Осама Бен Ладен удря САЩ в гръб, за да ги отслаби за дълго време, понеже не може да ги атакува фронтално.

Въпреки небивалия си успех, атентатите от 11. септември 2001г. бележат упадък на изработената през 90-те години на XX век стратегия на Ал Кайда. Разкривайки се официално за първи път в своята история, тя се представя като дързък враг на международната общност. Провалът ѝ, а оттам и упадък на муджахидинската стратегия на джихад, се обуславя от 4 основни фактора:

1. За 20 години борба не е създадена нито една салафистка държава. Джихад не успя да се наложи в Алжир, Босна, Чечения, Косово или Узбекистан. Ислямските държави, в началото симпатизиращи – специално Судан, Пакистан и Саудитска Арабия-накрая оттеглиха подкрепата си за движението на муджахидините под натиска на американците.

2. Режимът на талибаните е все по-изолиран в международната общност и не успя да установи контрол върху цялата си територия.

3. Голяма част от проектите за въоръжени акции пропадат, а групите муджахидини, все още дезорганизирани от съперничество, следват различни локални стратегии: атентати, извършени в Алжир, партизански операции, граничещи с бандитизъм във Филипините, битки на чеченските ислямисти в столицата Грозни или логистична помощ от “спящите” структури в западните страни с различна логика и план.

4. Връзката между различните муджахидински структури и Ал Кайда се дължи повече на връзки, поддържани между индивидите, отколкото на някаква конкретна пирамидална организация. Локалните структури осигуряват паричните си средства главно чрез престъпна дейност, а не с помощта на симпатизанти.

Преминаване в ново направление на джихад

С удара срещу американската суперсила и признаването на своята дейност, Осама Бен Ладен поставя на риск оцеляването на Ал Кайда, въпреки че успява да скрие своите структури. Проектът Бен Ладен е много близък до терористичната доктрина, изработена през XIX век от руските революционери социалисти: въоръжена група извършва атентати в една стабилна страна. Репресията, упражнявана от властта, пада върху народа. Този народ прави революционен ход под ръководството на една въоръжена група. Схемата: действие-репресия-революция е идентична с групата на Ал Кайда. Управляващите са същите – корумпирани от мюсюлманските страни, от САЩ и техните съюзници хора. Народът е мюсюлманската общност.

Осъществим ли е проектът на джихада да се придаде планетарен обхват чрез въвличане на мюсюлманското население? В precedentите не е успявал, тъй като отговорът на Запада остава умерен. Мюсюлманските държави съзнават, че са първите потенциални жертви на радикалния ислямизъм и се въздържат, въпреки че една част от тях смятат, че войната в Ирак и поддръжката на Израел в палестинския конфликт е форма, подобна на държавен тероризъм и остават очаровани от Бен Ладен.

Като цяло, голяма част от атаките след 11 септември се извършват със скромни средства. Целта е да се изненада противника. Муджахидините, които нямат никакъв шанс да успеят с директна атака срещу врага, търсят зрелищния елемент, който ще отслаби морала на враговете и ще даде кураж на симпатизантите. Войната на Ал Кайда, както винаги до сега, е преди всичко психологическа. Не броят на раните, които може да нанесе, а способността му да изненадва в бъдеще, ще свидетелства за здравината на муджахидинското движение.

Едно е сигурно: лишено от афганистанската матрица, движението е разпръснато и днес вече не разполага с една свързана геополитическа общност, способна да осигури убежище и обучение. Нито една държава в света не може да предложи на муджахидинските

ядра улеснения като тези в Афганистан. Ефикасната дейност на антитерористичната коалиция укрепва създаването на регионалните пактове.

Въпреки това муджахидинското движение остава живо. За една година то се дислоцира географски в три основни оси:

Първа ос: Пакистан и Иран (където се укриват главните ръководители на движението)

Втора ос: Грузия, Турция, Сирия и държавите от Залива, Малайзия и Индонезия (тук се укриват оперативните началници и техните лейтенанти);

Трета ос: Европа и Азия, както и северноамериканския континент (където остават спящите муджахидински клетки).

През този период битките на движението се водят в традиционните за това региони: Алжир, Чечения, Кашмир, но по-голямата част от атентатите се подготвят в Пакистан.

Джихадитската заплаха срещу Европа през този период визира преди всичко интересите ѝ навън, по-специално на нейните изселници и туристи. Такъв е случаят с Франция, която след атентата от 3.12.1996г. успява да предотврати всички джихадитски заплахи на своя територия, но става силно уязвима отвън: по време на атентат в Джебра на 11.04.01г. загиват двама живеещи там французи и един турист; на 05.май 2002г. загиват 12 френски техници в Карачи; трима преселници в Казабланка загиват на 9 юни 2003 година.....

Бъдеще на ислямското движение:

В краткосрочен план:

Заплахата на муджахидинското движение остава твърде силна, тъй като неговите водачи като цяло оцеляват, както и поради наличието на т.нар. “спящи” клетки по света, формирани от ефикасни и решителни афганистански ветерани. Силата на заплахата, произтичаща от Ал Кайда се повишава и това се вижда в международен контекст от липсата на политическо решение за израелско-палестинския конфликт; от американското присъствие в Афганистан и после в Ирак, от непрекъснато повтарящия се стрес в западните общества. Това позволява на движението да се надява, че в бъдеще ще намери нова подкрепа сред симпатизантите на антиимпериалистическите движения или на палестинската кауза.

В дългосрочен план:

Ал Кайда се надява, че от радикалния ислямизъм на муджахидинските мрежи може да се развие масов радикален ислямизъм, който да стане основа на нови въоръжени структури. В този контекст, трябва да припомним, че ако ислямът обхваща голяма част от съвременния свят, то радикалният ислямизъм е една от основните актуални прояви на бунта на изключените от него – независимо дали са жертви или сами са направили избор срещу верните. В този смисъл привържениците на борещия се салафизъм са наследници на антиимпериалистическата борба. Това движение заплашва най-напред исляма, в който голямата част от правоверните желаят една “религия на толерантност”. С други думи, битката срещу муджахидинското движение може да успее само в тясно сътрудничество и уважително зачитане на суверенитета на ислямските държави.

Да се приеме политическият, но да се тушира радикалния ислямизъм. Принципите на мюсюлманската умма трябва да се интегрират прогресивно в международната правна система с уважение към правата на човека и плуралистичната демокрация. Ако в името на правото на самоуправление на народите диалогът с политическия ислям е необходим, то всякакви преговори с активисткия ислямизъм са изключени. Ислямският тероризъм трябва да бъде победен със средствата на правовата държава. Най-добрият начин за неутрализирането му е отпорът, както и да му се попречи да се появи отново след това. На ислямските народи е необходимо да се даде бъдеще без мизерия, неграмотност и корупция, тъй като това е почвата за развитие на терористичните групи.